

KOLIKO PRIHODNOSTI IMAMO SLOVENCİ? KAJ BO S SLOVENIJO V EVROPI?

DR. ALOJZ REBULA

To vprašanje, ki si ga Slovenci bolj ali manj tesnobno zastavljamo pred usodno pomladjo 2004, se je seveda moralo posebej oglašiti v letošnji Dragi, tej verjetno najbolj občutljivi točki naše duhovne geografije. Med drugim je prišlo do izraza tudi v pol šaljivi obliki med nekim razpravljalcem in izjemnim sodelavcem letošnje Drage, torontskim nadškofom in kardinalom Alojzijem Ambrožičem. Na vprašanje, koliko prihodnosti predvideva za Slovence, je nekako odgovoril: gotovo sto ali dvesto let, manj verjetno petsto, negotovo pa tisoč.

Predajmo se domišljiji in postavimo se pred zadnjega Slovence v zgodovini.

Bo to liberalci - s tem je mišljena kakršnakoli duhovna pozicija daleč od Kristusa - ali katoličani? Mislim, da odgovor na to vprašanje ne more biti dvopen. Odkod ta gotovost? Prvič iz narave samega verskega prepričanja, po katerem je narodnost neka božja danost človeku, kakor sta njegova biologija in inteligenca. Narodnost je košček zemlje, časa in zavesti, ki mu je bil odkazan, da na njem izpolni svojo življenjsko nalogo. Stvar zvestobe božji naredbi je, da ostaneš tej nalogi zvest. In dokaz tem večje zvestobe, čim zahtevnejša je ta naloga. Konkretneje: da ostaneš tistemu koščku zvest, kljub njegovi morebitni majhnosti,

brez zavisti večjim, brez kozmopolitskih kompleksov in norenj. Drugič je tu izkustvo: kjer pade vera, navadno pade narodna zavest, skupaj z eno vrednoto pade tudi druga.

To dokazujeta zamejstvo in še posebej zdomstvo. V ZDA na primer zadnje podlegajo asimilaciji katoliške postojanke. Isto lahko napovedujemo za matični prostor: element, ki bo v njem najbolj vzdržljiv, bo katoliški.

Josip Vidmar bi bil utopil slovensko krščanstvo (in njegovo kulturo ...) v žlici vode, pa je v času socializma priznal, da imajo največ narodne zavesti katoličani. Da danes ni drugače, je dovolj pogledati slovenski tisk (televiziji ne sledim ...): ljubeč vsenarodni razgled, ki sega prek Lendave in Sežane, v odprtost vsemu slovenskemu, najdeš samo v katoliškem tisku. Toliko napadani slovenski nadškof je pokazal več narodne zavesti, več občutljivosti za usodo slovenstva kot oba dosedanja državna predsednika skupaj. Zanimanje za nacionalno vzgojo v šoli je pokazal samo kakšen katoličan, kolikor mu je bilo v pokomunističnem desetletju sploh dano sedeti na ministrskem stolčku. Katolištvo Slovincem ne pomeni samo tradicije, neločljivo povezane z njihovo narodno istovetnostjo. Pomeni tudi verjetno največje jamstvo za obstoj te identitete v prihodnosti.

Družina

OČARLJIVA DRAGA

Študijski dnevi Draga ali kakor jo običajno poznamo - enostavno - Draga, so lahko izgubili svoj prvotni manjšinski namen. Po letu 1990 so izgubili še čar tkim. svobodnega slovenskega parlamenta, na katerem je bilo najti, videti in slišati misli iz vseh delov slovenskega miselnega in ideološkega sveta.

A Draga je za tistega, ki ji je sledil ali lahko prisostvoval njenim razpravam - še vedno očarljiva.

Programsko očarljiva, ker kljub demokratizaciji v Republiki Sloveniji še vedno obravnava teme, ki so drugače odrinjene ali celo zamolčane. Marsikdo je mislil (morda tudi želel...), da bo po osamosvojitvi Drage konec, da bo njena naloga buditeljstva, osveščeniosti zamrla; da organizatorji ne bodo znali pritegniti vsakoletnih obiskovalcev, itd.

A nič takega ni. Zrelo-mladostno se razvija in obravnava teme, ki naj pripomorejo k zdravi rasti in razvoju slovenskega naroda, slovenske države, slovenskih ljudi v vseh Slo-

venijah matični, manjšinski in zdovski.

Družabno očarljiva, ker obiskovalci radi poklepetajo „o vremenu, o dobrem in hudem in - sploh...“, kot pripoveduje Jurčič v Desetem bratu. Sicer je videti manj tistih, ki jim je Draga pomenila najbližji stik z domovino, v katero niso smeli ali niso hoteli vstopiti, dokler so vladali v njej komunistični diktatorji. Zdaj te omejitve ni več in se lahko brez vsakih vizumov ali dovoljenj kadarkoli podajo v ljube jim kraje.

A ravno ta demokratizacija je razlog, da na Dragi srečaš osebnosti, ki jih drugače ne bi spoznal. Saj se spomnite prazničnih naslovnih našega lista? Poleg voščila in ilustracije je tudi tradicionalna poezija, ki jo pošlje pesnik z Japonske. Pesnik, ki smo ga poznali le iz pisanih medijev, je resničen človek! Nasmijan, simpatičen, „orientalsko gibčen“, takoj osvoji družbo. In kako pride on, pesnik, misijonar, jezuit Vladimir Kos na Drago? Trenutno predava o japonskem verstvu na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, pa je tudi izrabil priliko in prišel v Finžgarjev dom na Opčinah.

Pa še to: tam v letu 1985 mi je prijatelj Saša podaril zaponko z lipovim listom in napisom: „Slovenija, moja dežela“. Bila je takratni del slovenskega prebujenja, razpoznavni znak „borcev“ proti stavljanju slovenskih kulturnih prvin v neko jugoslovansko mešanico, jezikovnim jedrom, itd. Letos sem ga hotel presenetiti in mu to zaponko pokazati, da jo še imam. Spomnil se je dogodka, pa tudi tega, da sem mu poslal „argentinsko“ verzijo te zaponke, na beli podlagi rdeč stiliziran nagelj z napisom: Slovenija, moja domovina. In tudi on je mene presenetil in mi jo prinesel pokazati!

Po vsem tem lahko razumete, da je organizatorjem kar težko uveljaviti najavljene urnike začetkov predavanj ali diskusij, saj je ta družabna komponenta Drage nadvse močna in pomembna.

In potem lahko razumete, da me vsaka Draga tako očara, da vse leto pričakujem konca avgusta, ko sem spet priča - pa naj bo osebno ali le z branjem - tega stičišča treh Slovenij.

GB

SDS se odloča za preimenovanje v Slovensko demokratsko stranko

Na posebni tiskovni konferenci je predsednik SDS Janez Janša predstavil predlog za spremembo imena stranke v Slovenska demokratska stranka. Odločitev je sprejel Izvršilni odbor SDS, ki je na svoji seji sklenil zaokrožiti že tri leta trajajočo razpravo o spremembi imena stranke. Prevladalo je prepričanje, da je sedaj, dobro leto pred parlamentarnimi in evropskimi volitvami, najprimernejši trenutek za to pomembno odločitev. Izvršilni odbor je predlagal Svetu SDS, da v skladu s svojimi pristojnostmi že na naslednji seji 19. septembra v Izoli razpravlja in odloča o tem, da se v imenu stranke beseda socialna zamenja z besedo slovenska. Tako naj bi se SDS poslej imenovala Slovenska demokratska stranka, pri čemer bi ohranila skrajšano ime - SDS in druge simbole.

Kot je poudaril Janez Janša, Slovenija postaja sestavni del evropske politike, ki ima nekatere skupne lastnosti. Tako kot se je slovensko gospodarstvo moralo prilagoditi zahodnim institucionalnim in vedenjskim standardom, se pričakuje, da se bo tudi slovenska strankarska politika vsebinsko in formalno uskladila z evropsko. SDS je postala dejaven član EDU (Evropska demokratska unija), CDI (Svetovna Internacionala Demokratskih strank) in EPP (Evropska ljudska stranka). Potem, ko je SI medse sprejela vse socialdemokratske stranke iz tranzicijskih držav, ki so povrh vsega od prve do zadnje, kakor ZLSD, neposredne naslednice komunističnih strank, je SDS izstopila iz te asociacije. Po krajšem obdobju mednarodne osamitve je začela navezovati stike z izvirnimi demokratičnimi strankami iz postkomunističnih držav, ki so se združevale s sredinskimi in desnosredinskimi strankami iz držav stabilnih demokracij. Na Svetu SDS v Novi Gorici leta 1999 je bila sprejeta strateška odločitev, da se stranka poveže s temi strankami, s katerimi je SDS že tedaj delila skupne vrednote, program in tudi politično držo. Evropska strankarska politika je danes razdeljena na dva prepoznavna dela, ki se

sicer vse bolj zblížujeta. Na eni strani so v glavnem socialistične (socialdemokratske) in liberalne, na drugi pa demokratske in ljudske stranke. Strankarski asociaciji EDU in EPP se na ravni evropskega parlamentarnega življenja združujeta v skupnem poslanskem klubu, v okviru katerega bodo delovali tudi naši poslanci. To je daleč najmočnejša parlamentarna skupina v evropskem parlamentu. Socialdemokratski naziv je zato tujek v tej asociaciji.

Strateška naloga SDS bo poslej bolj nagovarjati tudi del volilnega telesa, ki v politični izbiri ne mara skrajnih variant in ki si želi premik v srednji razred. Pozitivna perspektiva Slovenije je v tem, da srednji razred v prihodnjem obdobju s sedanjih 30 naraste na 70% odstotkov. Sedanji program SDS vsebuje vse prvine, s katerimi SDS lahko zastopa vse, ki si želijo tega premika.

Seveda nova, 'demokratska' govorica SDS ne pomeni, da bo stranka zanemarjala socialno razsežnost svojega programa. Poslej bo bolj poudarjala selektivno socialno politiko, kar pomeni, da naj bodo blagodati socialne države deležni le tisti, ki jo res potrebujejo.

Stvari se postopoma postavljajo na svoje mesto, strankarsko prizorišče se ureja in postaja bolj prepoznavno. Naš prispevek k temu je tudi nameravana sprememba imena, s čimer bomo olajšali politično izbiro volivcem, v mednarodnem merilu pa se bomo izognili marsikateremu nesporazumu ali nepotrebnemu pojasnjevanju, zakaj smo po imenu 'drugačni'.

Nenazadnje je pomembna tudi promocija imena slovenske države. Slovenija postaja del evropskih in svetovnih integracij, SDS pa strankarskih. Da se ne bi stopila z drugimi v nepotrebno in nevarno enovito gmoto, je nadvse pomembno tudi ohranjati in poudarjati slovensko nacionalno identiteto. S spremenjenim imenom, ki bo, če bo tako odločil Svet SDS, vseboval tudi besedo SLOVENSKA, bomo v EZ lažje opravljali to nalogo.

SDS

Kard. Ambrožič na Dragi

Kot zadnji predavatelj na Dragi v Opčinah pri Trstu je v nedeljo govoril torontski nadškof in kardinal dr. Alojzij Ambrožič. Nava-jamo nekaj misli iz njegovega globokega govora:

Njegova razmišljanja so govorila o „socialnem poslanstvu kristjana“. Vrstil je pretresljive ameriške in evropske izkušnje. O verskem bankrotu v Kanadi: prej obisk nedeljske maše 80%, sedaj 10%, bivse ustanove, vrtci, šole, univerze, sindikati, stranke, so sedaj seku-

larizirani, prej na tisoče duhovnikov, sedaj silno malo, prej družine z večjim številom otrok, sedaj niti dva otroka na družino. Velik in čudovit krščanski napor je človeško družbo počlovečil, ni pa ji zbudil zavesti vere, utrjeval je družbeno krščanstvo, pozabljal pa na Kristusa, na katerega se je skliceval. Nujne združevalne procese spremljajo nove nevarne čeri: socialna neenakost med skupinami in narodi, pohlep po oblasti in denarju, nepoštenost in ko-

rupcija, izginjanje jezikov in narečij, razširjenost tim. ameriške kulture, obsedenost od televizije, najuspešnejše prižnice na svetu.

Po Družini

NOVI DRŽAVNI SIMBOLI?

Konec meseca se bo iztekla javni natečaj za oblikovanje možnih elementov novih državnih simbolov. Ustavna komisija DZ želi pridobiti usklajene in najboljše oblikovalsko krovne rešitve prvin državne identitete, kot so državni grb, zastava in simbol.

GLEJ...

POGOVOR S KARDINALOM AMBROŽIČEM.....	2	ASTRONAVT SLOVENSKEGA RODU	3
SREČANJE MLADINE V STIČNI	2	TURJAKU - SPOMIN GOVOR V ZDA	3

Torontski nadškof, kardinal dr. Alojzij Ambrožič, edini Slovenec danes s kardinalsko častjo, posebej za Večer

Nekateri so mislili, da bo Cerkev stara mati v mini krilu

Leta 1998 je Janez Pavel II. v kardinala povzdignil 1930. v Sloveniji rojenega nadškofa dr. Alojzija Ambrožiča. Edini živeči kardinal slovenskega rodu je. Družino Ambrožičevih je 1945. v Kanado odnesla usoda. Tam je lobiral za priznanje Slovenije. Bil je med posvečevalci prijatelja, ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Franca Rodeta. Član vatikanskega koncila za kulturo, kongregacij za vzhodne Cerkve in za kler ter papeškega sveta za pastoralo priseljencev in turistov je.

V Ljubljani se je ustavil zasebno, na poti k Slovencem na Opčine. Intervjuje ne razdaja. Pričujoči pogovor za Večer je nastal v prostorih ljubljanske nadškofije.

Kardinal Ambrožič, papež Janez Pavel II. je v četrtr stoletja v kardinalski zbor posadil 201 človeka. Trenutno je živih 168 kardinalov. Volilno pravico jih ima 112. Praktično vse je izbral zdajšnji papež. Najbližji papeževi sodelavci ste, izbral vas je, da bi vi nekoč izbrali novega papeža. Po njegovi meri?

"Ne! Ne gre za to, da bi samega sebe ponovil. Če pogledate zgodovino katoliške cerkve, zgodovino papežev v zadnjih sto, dvesto letih... Leon XIII je vladal približno petindvajset let, veliko večino kardinalov je sam izbral, in nasledil ga je človek, ki je bil precej drugačen od njega. Prav tako Pij XII., devetnajst let je bil papež, večina kardinalov je bila njegova, in vendar mu je sledil Janez XXIII. Torej kardinali nikakor nismo narejeni iz enega kalupa. Tudi nekoliko žaljivo za kardinale se mi to zdi. Vsak kardinal misli s svojo pametjo, vsak sam presodi, kaj je potrebno za Cerkev."

Kljub temu: če drži, da je papeževanje Janeza Pavla II. bolj konzervativno kot kakšno prejšnje, bo prišel čas za liberalnejšega prvega moža Cerkve?

"To sploh ne vem."
Saj veste, špekulacija zunanega sveta...

"...Zunanji svet zelo malo ve! Kar je meni pri tem papežu najbolj všeč, je ravnotežje drugega cerkvenega zbora. Najbolj smešno se mi zdi, da nam ljudje, ki niso nikdar brali cerkvenih dokumentov, govorijo, kaj je in kaj ni po vatikanskem cerkvenem zboru. To se mi zdi spet nekoliko žaljivo in neumno. Stvari v katoliški teologiji, miselnosti so se po drugem vatikanskem koncilu precej razčistile. Nekateri so mislili, da je koncil povabil Cerkev, da postane stara mati v mini krilu. (Smeh.) Cerkev se ni popolnoma spremenila. Postala je bolj široka, bolj sprejemna zunanji svet..."

Bolj kot sodi zunanji svet?

"Zunanji svet Cerkev veliko manj sprejema. Kot v ekumenizmu: če se jim preveč približamo, se nam protestanti spet umaknejo. Po drugi strani pa je medsebojni vpliv Cerkev zelo močan. Pri nas so zdaj duhovne vaje za protestante postale samoumevne. Liturgija je zanje veliko pomembnejša, kot je bila. In za nas je poudarek na Svetem pismu veliko večji, kot je bil. Učimo se drug od drugega."

Smeva biti malo preroška? Bo naslednji papež špansko ali italijansko govoreči ali bo Slovenec?

"Na to vprašanje sploh ne odgovorim! Navsezadnje kardinali ne volimo po narodnostih, ampak po vpogledu v potrebe Cerkve."

Se strinjam. Če so znanje, npravnost, pobožnost, preudarnost po cerkvenih zakonih nujni pogoji za kardi-

nalsko čast, kakšen zbir kvalitet je nujen šele, ko se izbira papež. Za format gre.

"Res je. No, nekatere kardinale poznam bolje, druge manj. Bolje (in še druge) jih bom spoznal, ko bomo v oktobru v Rimu."

S katerimi temami se boste ubadali?

"Čela vrsta jih je, tudi komunizem."

Če se vrnem h kardinalskim odlikam. Smem vprašati, ali odtod pride ne prav liberalnost, dogmatična neizprosnost, strogost kot skica za vaš portret? Celó to se vam kdaj poočita, da ste bolj papeški od papeža...

"...Vsak škof je za nekatere preveč, za druge premalo papeški. Za nekatere je še papež premalo papeški. Vsakdo po svoje meri. Ne sprejemam pa, da nekoga zapre, če resno jemlje Sveto pismo, cerkveno učiteljstvo. Prav zdaj sem premišljeval o absolutnem. Ko nekaj sprejemam kot absolutno, me to odpre nekemu drugemu, ki tudi nekaj jemlje kot absolutno! Liberalci, ki Boga ne jemlje zares, absolutni agnostiki, ki nobene stvari razen sebe in svojih želja ne sprejme kot absolutno, pa ni odprt, ker drugega ne razume."

Kako pa liberalci jemlje Boga?

"Ga ne jemlje!"

Občutek je, da slovenske Cerkve dejstvo, da je med kardinali tudi Slovenec, ni pa - geografsko - njen, ne pušča povsem hladne. V zapleteni vatikanski „arhitekturi“ to kaj vpliva na njeno težo?

"Zanimivo je, da sem šele drugi slovenski kardinal, prvi je bil Jakob Missia. Vatikan se za slovenske zadeve zanaša na slovenske škofove, o tem ni dvoma. Ne samo na škofove, na slovenske mislece, teologe, laike. V tem oziru nimam nobenega posebnega vpliva. Sem pač torontski škof in tako funkcioniram."

Saj: Vatikan se zanaša na sloven-

ske škofove, kardinala pa papež med njimi ne vidi?

"Tu pa papeževe optike na razumete! Papež se zelo zanese na lokalne škofove, stalno je z nami v kontaktu, veliko bolj, kot je bil katerikoli drug papež. Obiskal je več dežel, stalno nas srečuje v Rimu, da ga na kosilu srečamo - to je popolnoma novo. V tem oziru je ta papež silno odprt."

Ker ste omenili komunizem. Kakšno je bilo, je še izvijanje srednje in vzhodne Evrope, vključno s Slovenijo, iz komunizma?

"Izjemno težko je odgovoriti. Od leta 1945 ne živim v Sloveniji. Človek živi v drugem svetu, s Slovenijo pa seveda ima osebne kontakte. Tukaj imam precej prijateljev in sorodnike. Seveda pa so želje. Pričakoval bi, da bi se razčistilo vprašanje domobranstva, da bi se bolj razčistilo vprašanje Kočevskega Roga. Nekoliko žaljivo se mi zdi, da je na Teharjah še vedno smetišče. Spomnim se, ko so bili po vojni jugoslovanski komunisti še največji stalniki, potem pa je Tito čez noč postal sovražnik Stalina. (Smeh.) Vse to bi se moralo razčistiti in priznati. Vtis imam, da še zmeraj obstajajo nekateri maziljenci, taki, ki so bolj maziljeni kot drugi."

Komunizem je preživet, razjedel ga je liberalizem. Ljudje, ki sedaj vladajo v Sloveniji, Drnovšek in drugi, so bili člani partije. Ampak zakaj so šli v partijo? Ne zato, ker bi bili prepričani komunisti in bi se bili zanj pripravljali žrtvovati, ampak ker so hoteli napredovati v družbi. In ni jim bilo težko spremeniti barve. Še vedno so ambiciozni, nekateri so lastnili, drugi so politiki..."

Kaj bi se moralo bolj razčistiti?

"Uradno še nihče od tistih, ki ležijo v rovu, nima imena."

Parlament je to poletje le sprejel zakon o vojnih grobiščih. Eden redkih aktov v dvanajstih letih na temo nerazčiščene preteklosti je, slovenski rez s prejšnjim sistemom ni bil radikalen kot kje drugje. Z današnjimi očmi: je bila to napaka?

"Na žalost se je tako zgodilo. Pred nedavnim sem bral Anne Applebaum Gulag, zgodovino sovjetskih koncentracijskih taborišč. Od Lenina do Gorbačova gre zgodba, ker šele Gorbačov je gulage do konca razpustil. Applebaumova v uvodu omeni čudno stvar: bila je v Pragi in videla, kako so se prodajali komunistični spominčki, medtem ko nikomur ne pride na misel, da bi prodajal kljukaste križe. In vendar, če primerjamo Stalina in Hitlerja, ne vem, kdo je bil slabši. Kar enaka sta bila. Zanimivo, da komunizem ni taka pošast, kot je bil nacizem, ni tako dojemana."

Komunizmu se pritakne tisto s človeškim obrazom?

"Pa ni bil s človeškim obrazom!"
Nadaljevanje prihodnjik

Ustavno sodišče in vatikanski sporazum

Ustavno sodišče je obravnavalo mnenje o skladnosti sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih. Sodišče je obravnava in odločanje prekinilo. Za zdaj še ni mogoče napovedati, kdaj bo sodišče nadaljevalo s postopkom.

Besedilo vatikanskega sporazuma je vlada ob nasprotovanju ministrov iz vrst ZLSD sprejela 6. decembra leta 2001, še isti dan pa ga je potrdil tudi odbor DZ za zunanjo politiko. 10. decembra istega leta sta ga parafirala vodji pogajalskih delegacij Slovenije in Svetega sedeža, Matjaž Nahtigal in apostolski nuncij v Sloveniji Edmond Farhat. Sporazum sta Slovenija in Vatikan podpisala 14. decembra 2001, nato pa ga je vlada 24. januarja 2002 na pritisk poslala v presojo ustavnemu sodišču.

To je vlado 19. marca 2002 pozvalo, naj svojo vlogo dopolni tudi z utemeljitvami tistih, ki imajo pomisleke k sporazumu. 19. aprila so tako trije ministri ZLSD ustavnemu sodišču vročili stališče manjšine v vladi o ustavnosti vatikanskega sporazuma.

Srečanje mladine v Stični

V Stični je bilo v soboto, 20. septembra, 22. slovensko srečanje mladine s temo: Glej, tvoja mati. Srečanje je organizirala Skupnost katoliške mladine. Zbralo se je več kot osem tisoč mladih; pripeljali so se s 108. avtobusi, 300 osebnimi avtomobili, z vlakom, v katerem je bilo več kot tisoč mladih, s kolesi in nekateri so prišli tudi peš. V resnici je bila tukaj zbrana v malem vsa Slovenija, mlada Slovenija, upanje njene prihodnosti in prihodnosti Cerkve.

Cerkev na Slovenskem je v Stični praznovala DAN MLADIH, ki je neposredno povezan s Svetovnim dnevom mladih, ki so ga v Rimu obhajali na cvetno nedeljo. Ob Mariji in Jezusu so se zbrani spomnili tudi svojih mater, katere so postavili v središče svojih src, skupaj z Marijo. To so pokazali tudi tako, da je ob koncu vsak prejel rožo, ki jo je potem lahko odnesel domov svoji mami, babici ali dekletu.

Rože iz raznobarnega papirja so bile izdelane v prekmurskih župnijah. Med sveto mašo so krasile daritveni prostor in s svojo živahno barvitostjo odsevale lepoto dneva srečanja mladih.

Predvsem pa je bila Stična praznik vere, praznik, ki je - tako je bilo upanje prirediteljev - „napolnilo srca mladih z veseljem in energijo za prihajajoče šolsko leto“ in življenje.

Animatorji prvega dela, imenovanega festival, so bili skupina „Hitri polži“ in glasbeniki skupine „Mana“. S pomočjo glasbe so v resnici razgibali mlade z željo, da bi „tako prižgali ogenj, ki naj bi gorel ves dan“. To so storili s pesmijo, giba in povabili k veselju. Ob koncu dneva so potem lahko zadovoljni ugotovili, da jim je uspelo. „Stična mladih je rada

vesela, razigrana, živahna, včasih tudi nagajiva ... mladi, ki so srečanje pripravljali, so bili prepričani, da je taka zaradi njihove pristne mladosti in njihovega veselja. Zato so mlade vabili, naj bodo veseli, kolikor se le da in da se jim namesto alkohola ali droge „rola“ od prijateljstva in sreče. Naglašali so, da je to festival vere, upanja in predvsem festival mladih, festival veselja. To veselje so na svojevrsten način pokazali v pozdravih, namenjenih gostitelju opatu Nadrahu in škofom. Po imenu so jih klicali na oder in med tem peli, npr. „nadškofa imamo radi, radi...“. Za vsakega so imeli prošnjo ali vprašanje. Tako so npr. škofa Bizjaka prosili, naj jim pove kakšno šalo, kar je po predhodnem vprašanju, ali vedo, če je v Svetem pismu zapisano, da se Bog smeje, tudi storil - v veliko veselje mladih.

Ob pol dvanajstih se je festival prelil v vrh Stične, sveto mašo.

Somaševanje je vodil ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode. Z njim so somaševali mariborski škof dr. Franc Kramberger in pomožni škof dr. Anton Stres, koprski škof msgr. Metod Pirih in pomožni škof dr. Jurij Bizjak, stiški opat dr. Anton Nadrah in 170 duhovnikov. Mlade je med mašo nagovoril škof dr. Franc Kramberger. Razlagal je pomen gesla letošnje Stične.

Po odmoru za kosilo so mladi imeli možnost, da so se v 21. delavnicah srečali z različnimi mladimi. Ob tem so spoznali, na kakšen način živijo svoje krščanstvo.

Hkrati z delavnicami je pred samostanom potekala „tržnica“, na kateri so mladi dobili informacije o različnih oblikah dejavnosti zanje. Med srečanjem v Stični je bila ves čas v cerkvi tudi priložnost za spoved.

Rožančeva nagrada za Vinka Ošlaka

Letošnje enajsto Rožančevo nagrado za najboljšo esejistično zbirko leta 2003 so podelili Vinku Ošlaku, avtorju dela Spoštovanje in bit, Eseji o človeku in kulturi. Ošlaku, ki živi v Celovcu, bodo nagrado podelili v soboto, 20. septembra, na Rožančevi domačiji na Volčjem gradu pri Komnu.

V obrazložitvi nagrade Vinku Ošlaku, je žirija zapisala, da že naslov njegove knjige, Spoštovanje in bit, razodene pisateljevo temeljno miselno naravnost: etična odločitev je vir človekove zavesti o naravi, o sebi in tudi o tem, kar nas presega. V tem smislu Ošlak sledi svojem velikemu učitelju Pascalu, ki mu je bila morala vir logike.

Ošlak po mnenju žirije ni besedno razposajen, ampak zrelostno nakaže svoje poglede. Nagradjenec težko pristaja na družbene kompromise in se raje odloča za preroško etiko, ki s svojo radikalnostjo odklanja filozofske sofizme kot tudi teološko lahkotne razrešitve problemov zla, vprašanj posameznikove in narodove usode ter tudi ujetost kulture v zgodovinski determinizem.

Ošlak, avtor sedmih esejističnih zbirk in številnih drugih del je dejal, da je z veseljem vstopil v slovensko literaturo.

POJASNILO

Zaradi odsotnosti pisca te rubrike Iz življenja v Argentini Toneta Mizerita, to pot izpade.

SLOVENCİ V ARGENTINI**Zbor iz Mendoze
na obisku v Rosariu**

Švicarski zbor iz Rosaria prireja že več kot pet let vsakoletni Festival izseljenskih zborov, ki je priznan po svoji kakovosti. Po strogi selekciji je bila slovenska pevska skupina sprejeta skupno s šestimi drugimi zbori, vstevši gostitelji. Udeležili so se še sledeči zbori: venetski iz Rosaria, hrvaški iz Buenos Airesa, nemški iz Rosaria, valižanski iz Chubuta in armenski iz Buenos Airesa.

Iz Mendoze smo odpotovali z avtobusom v petek, 1. avgusta. V krasnem mestu ob reki Paraná so nas v soboto sprejeli člani majhnega sicer aktivnega Slovenskega društva Triglav iz Rosaria in pogostili z asadom in domačim vinom. Popoldne smo si ogledali Sala Lavardén, kjer smo imeli vajo in kjer se je vršil festival z dvema koncertoma, v soboto in nedeljo. Na obeh predstavah je bila dvorana nabito polna in nekateri poslušalci so morali stati tudi po hodnikih. Naš zbor pod vodstvom Diega Bosqueta je zapel sledeče skladbe: Belokranjska napojnica (ljudska), Rož, Podjuna, Zila (Janko Mikula), Pomlad (Milka Hartman), Bučelar (France Gerbič), Večerni Ave (Anton Foerster), Pongale por la hileras (Félix Palorma) in indijanska pesem Hanacpachap iz Cuzca v Peruju, v jeziku quechua, skladba iz 17. stoletja.

Naše delovanje ni bilo omejeno samo na pevske predstave, ampak je vsebovalo tudi skupna kosila in večerje, ki so bila prijetna prilika za izmenjavo izkušenj z drugimi pevci, tako različnih po izvoru, sicer pa združenih v petju - splošen izraz vseh narodov sveta. Na teh srečanjih se je spontano in domače oglasila tudi improvizirana pesem. Čeprav je bil program zelo natrpan, smo imeli priložnost sprehajati se po mestu, obiskati zanimive spomenike in uživati turistične objekte.

To potovanje nas je obogatilo s prijetnimi spomini in doživetji. Obogatitev ni bila samo iz tehnično glasbenega vidika, ampak tudi zaradi prvega stika z našimi izredno gostoljubnimi slovenskimi rojaki iz Rosaria in s pevskimi predstavniki drugih priseljenskih skupnosti, raztresenih po Argentini.

Ivana Anton Mlinar

Astronavt slovenskega rodu

Astronavt in kozmonavt z vesoljske postaje Mir **Jerry M. Linenger**, mož slovenske krvi in zavesti, je zadnjih pet dni preživel v Sloveniji na povabilo Družine. Njegovi sorodniki, prijatelji in vsi, ki so ga spoznali in začeli občudovati skozi knjigo **V vesolju**, ki jo je lansko leto izdali pri Družini, so brez pomislekov pritrdili, da je izjemen človek, mož bogatih izkušenj, plemenitih misli in velikodušnih dejanj.

V teh petih dneh, ki smo jih preživel skupaj z njim, je nekaj njegovih misli postalo tudi mojih in še marsikoga drugega, ki jih je slišal. Menim, da so koristne za nas vse. Linenger je kot majhen deček iz povprečne ameriške družine doživel, kaj pomeni trdo delo in jasen cilj. V skromnih razmerah je z vztrajnostjo in delavnostjo, pa tudi neomajno gorenjsko trmo, ki jo je podedoval po svojih starih starših, prišel med zvezde. Ni imel bogatih staršev ne posebnih dobrotnikov in nikakršnih zvez, da je dosegel izobrazbo na mornariški akademiji in poklic zdravnika. Pa tudi pozneje je zgolj s svojo pridnostjo, s talenti, ki jih je znal uporabiti in razviti do zastavljenega cilja, dobesedno - dosegel zvezde. Danes zato rad ponavlja vsem šolarjem: Zvezde (cilji, ki se vam zdijo sicer daleč;) so vam blizu, lahko jih dosežete, če boste vztrajno poizkušali, vztrajali in razvijali svoje znanje in druge talente.

Drugo močno sporočilo astronava Linengerja je: zemeljski planet je naša skupna last, vsi smo odgovorni zanj in vsak lahko nekaj naredi za to, da bo ta svet boljši, plemenitejši. V veliki meri je za vse sovraštvo, spore in

vojne kriva zavist, pravi Linenger. Človek se mora premagovati z razdajanjem samega sebe, ker to prinaša notranje zadovoljstvo in srečo. Če se zavemo, kako zelo smo obdarovani, ne bomo nikoli nesrečni. In če se nam kdaj zgodi, da doživimo kaj žalostnega, hudega, kar nam povzroči bolečino - pomirimo se in počakajmo, ne bodimo takoj ranjeni in užaljeni. Jutri je nov dan in morda bomo takrat bolje videli in razumeli tisto, kar se nam je zgodilo. V ponedeljek, 16. septembra, je štiristoglavo občinstvo na teološki fakulteti presenetil s preprostimi vprašanji: „Koliko od tukaj zbranih je ta trenutek s hvaležnostjo pomislilo na zrak, ki ga dihamo?“ Vse je dar Stvarnika in zanj mu moramo biti hvaležni.

Linenger ponavlja svetu, da bi bilo veliko manj vojn in preprirov, če bi se vsi ljudje mogli za deset minut dvigniti v vesolje in od tam pogledati nazaj na zemeljsko oblo. Tak pogled bi spremenil naše mišljenje, naenkrat bi se zavedeli majhnosti in nepomembnosti svojih zamer in preprirov ter skušali nekaj narediti za ta svet, in ne drug proti drugemu. To je zdrav recept tudi za slovenske prepire in predsodke.

Tretje Linengerjevo sporočilo pa ima še poseben pomen za Slovence. Ni pomembno, koliko nas je po številu, vse je ustvaril Bog.

Linenger je ponosen, ker je po materi Slovenec. V teh dneh je nekajkrat povedal: „Ponosen sem, da sem Slovenec! Moja stara mama mi je vedno ponavljala: Jerry, nikoli ne pozabi, da si Slovenec!“ Zato je ponesel v vesolje slovensko zastavo in

podobo Marije Pomagaj.

Linenger je ponosen Američan in se zaveda slovenskih korenin. Spoštuje svetinje naroda in mednje šteje tudi podobo Marije Pomagaj z Brezij. „Vzgojen sem v katoliški veri in to mi veliko pomeni, saj ne bi dosegel tega, kar sem, če mi pri tem ne bi pomagala tudi moja vera,“ mi je zatrdil že ob prvem stiku.

Na tiskovni konferenci pa je še močneje poudaril za vse Slovence: „Slovenija je čudovita dežela. Bodite hvaležni za to, kar imate. Za stvarstvo, v katerem živite, za ljudi, s katerimi se srečujete, za dobrine, ki jih imate, za Cerkev in vrednote, zaradi katerih ste edinstveni pred Bogom.“ Marsikdo se je ob njegovih številnih nastopih in srečanjih vprašal, kako to, da tako velik znanstvenik, ugleden strokovnjak, ki ga vabijo na srečanja po vsem svetu, ni bil deležen pozornosti ali srečanja z najvišjimi predstavniki naše države. Družina je takoj, ko nam je sporočil, da pride, obvestila tudi urad predsednika države.

Dvakrat smo posredovali in želeli odgovor, nazadnje dva dni pred Linengerjevim prihodom, a razen prijaznih obljub, da nas bodo še isti dan obvestili, nismo dobili nikakršnega odgovora. Verjetno še vedno velja, da je pri nas zelo važno, katera ustanova koga vabi v Slovenijo. Ker je bil Linenger gost katoliške založbe, pač ni bil važen za predsednika države, ki sicer ne izgubi priložnosti, da se slika tudi z bavarsko vinko kraljico, če je to prikladno za časopisno objavo. O odnosu do prispevka Slovencev v svetu pa imamo še iz polpreteklega obdobja „dobre izkušnje“, saj so nagrajevali in delili priznanja samo tistim, ki so bili „naši“.

Franci Petrič

Turjaku v spomin

14. septembra v Midlandu, ZDA

DR. PETER URBANC

Ob tem simboličnem spomeniku se letos posebno spominjamo 60 letnice turjaške tragedije. Osolnika in Grčaric.

Vpričo nenadne italijanske predaje so naši branitelji vaški stražarji stali pred težkim problemom. Italijani so se predali ali Nemcem ali se s pomočjo partizanov umikali v Italijo. Partizani so skušali zasesti celo Ljubljansko pokrajino; z izjemo Ljubljane so v tem uspeli. Kaj napraviti? Umakniti se na domove? Najti način sodelovanja z Nemci? Iskati kako tretjo možnost? Po navodilu ljubljanskega vodstva so se vaški stražarji z izjemo posadk okoli Novega mesta in Borovnice odpravili pod varno okrilje Turjaka. Namen te koncentracije je bil izogniti se novemu okupatorju in v ilegalni gverili pričakati prihod zaveznikov. Obstajalo je malo upanja, da bi skupaj s partizani ustvarili enotno osvobodilno vojsko.

Razvoj je bil drugačen, nepričakovan in usoden. Partizani so obkolili grad. Turjak s silnimi zidovi, z zadosti hrane, vode in orožja ne bi zlepa padel, ako ne bi, čisto nepričakovano, na partizanski strani uporabili italijansko artilerijo in italijanske vojaške, ki so v dveh dneh po več ko 200 granatah prisilili branilce k predaji.

Bistveni dogovorjeni pogoji predaje je bil, da ne bo nobenih smrtnih likvidacij. To dano besedo so revolucionarji takoj prekršili: še na dan predaje je bilo vseh 34 ranjencev ob izhodu iz gradu ustreljenih. To kršenje dane besede je imelo posledice skozi celo obdobje revolucije. Na razne ponudbe amnestije ni nihče več šel. Vsi so se bali, da bi vsaka predaja, amnestija pomenila takojšnjo nasilno smrt. Imeli so prav; tragično dokazano z usodo vrnjenih iz - Vetrinja!

Tako samovoljno streljanje vojnih ujetnikov je eden največjih vojnih zločinov. Kri je pritekla do same vasi. Sledile so

likvidacije 60 oseb v Velikih Laščah, 24 vaških stražarjev v Osolniku in zajetje in kasnejše streljanje skoraj 200 oseb, četnikov v Grčaricah. Eden redkih, ki se je živ rešil iz Grčaric, je bil takrat 17 letni Peter Pavlin, ki je pred kratkim preminul v Torontu. Naj omenim še eno zadnjih smrti v domobranskih vrstah. Gre za poznanega političnega delavca, hotelirja, lastnika velikega hotela v Stari Gorici Vinka Levstika. Bil je obtožen vojnega hudodelstva. Njegov proces, kateremu se ni hotel izogniti, upajoč na pravico, se je vlekel skoraj 20 let. Malo pred njegovo smrtjo je Višje sodišče v Ljubljani Levstika oprostilo. Ob tej priliki je sodišče ocenilo, da je domobranska vojska spoštovala vsa takratna vojna pravila. Vinka, ki je do same smrti trdil, da je najbolj ponosen na to, da je bil domobranec, so pokopali 22. avgusta pri cerkvi Svetega Gregorja blizu vasi Hudi konec. Komentar ob njegovi smrti v Delu je bilo novo obrekovanje, češ da je bil Levstik sodelavec OZNE. Čisti nesmisel, ker resnica je obratna: on je bil stalno zasledovan, špijoniran in v Gorici blizu nameravane likvidacije. Podlost govoriti slabo o mrtvem človeku, ki se ne more več braniti, kaže na novi primitivni značaj in moralo levičarjev.

Oblast doma je kritična do komemoracij, kot tale današnja. Oni ne prenesejo naštevavanja zločinov revolucije. Pravijo, to je nesmiselno preštevanje kosti.

Sam Kučan, kritičen do naštevavanja zločinov njegovih tovarišev je „svetoval“: ne promovirajte Antona Vovka, ki so ga zažgali, za svetnika.

Letos so naši mediji prvič naštevati podrobnosti likvidiranja 16 dijakov, ki so se od 300 dijakov, zajetih v vlaku, ki jih je peljal v italijanske lagerje, javili za povratek domov. Ta zločin, izpostava v Teharjih na vroče sonce vsaj 20 dojenčkov, ki so jih pred očmi mater pustili tam umreti, množična sila nad dekleti in ženami v Teharjih in njihova grozna smrt ne najde

enakega nikjer na svetu. Naši oblastniki se hvalijo, da so oni del srednje evropske kulture in civilizacije. Sodeč po zločinah naše revolucije mi ne spadamo niti na Balkan, niti v Afriko. Dokler ne bo zadoščena, dokler ne bo vsaj simbolične, formalne poprave teh krivic, enostavno ne moremo in ne bomo odnehali od te naše svete dolžnosti, javno naštevati zločine revolucije.

Ta strašni genocid Vaških stražarjev je nujno zahteval domače obrambne enote, to pot domobrancev. Položaj nekomunistov je bil slabši kot v obdobju začetnega rdečega terorja leta 1941/2, kjer leži vsa krivda za državljansko vojno in njene strašne posledice. Takrat so padale stotine naših rojakov, z ženami in otroki vred, uničevali, zažigali so naše domove, rušili infrastrukturo naše zemlje.

K temu še dodajmo zločinsko izzivanje okupatorja. Taka izzivanja tvorijo velik del „epohalne“ NOB! Sledili so talci, pregoni!. V tem najtežjem momentu je bil edina realna možnost takojšnja pomoč okupatorja, v formi orožja za domače vojaško policijske enote. V mednarodnem pravu in praksi je to predvideno, zaukazano!

Pred dolgimi desetletji je bil postavljen ta spomenik pri nas. V domovini ni bilo mogoče! Takratna oblast je prepovedala govoriti in spominjati se teh naših žrtev. Nesojeni drugi človek UDBe Mitja Ribičič je zagrozil: vsaka kritika našega obračuna z našimi nasprotniki bo kaznovana! Prižig skromne lučke na nekaterih krajih naše domovine, kjer so pobijali zvezane, mučene, izstradane, ponižane domobrance je bilo nevarno, prva leta v enoumju smrtno nevarno. Grožnja Mitje Ribičiča ni dosti pomagala, odkrili so že blizu 200 tajnih grobišč, običajno kraške jame. Dobili smo tudi dokaj točne opise mučne smrti naših žrtev. Vse te informacije so prišle iz vrst preživelih žrtev ali civilistov, ki so to skrivaj opazovali. Od tisočev partizanov, članov Knoja, Ozne, izvrševalcev teh pobojev, teh mučenj z izjemo enega ali dveh ne dobimo nobenih informacij. Le kje so tisti pošteni partizani, ki jih tako pogosto omen-

jajo? Manj jih je, kot je bilo pravičnih v Sodomi in Gomori.

Po padcu svetovnega komunizma smo dobili po srečnih okoliščinah samostojno državo Slovenijo. Na žalost je oblast z izjemo prvega leta v rokah levice. Demokracija se še vedno piše z malo črko, nekaj jo imamo, vendar odločno premalo. Označka leve diktature z malo bolj človeškim izrazom je na mestu. Ta pomanjkljiva demokracija je očitvidna pri obračunu z našo preteklostjo. Revolucijo in enoumje želi nova oblast prikazati v čim lepši luči, še posebej nova oblast noče priznati, obžalovati in obsoditi zločinov revolucije. Najbolj je to vidno na krajih našega genocida. Pod pritiskom javnosti, pod pritiskom mednarodnega foruma, Evropski svet zahteva poravnava in spravo za komunistična dejanja, oblast formalno in materialno podpira ureditev spomenikov, obeležij na krajih kot Rog v Kočevju, Teharje. Druga morišča in kraje grozot kot Orlov vrh, Krimska jama in stotine drugih pa država noče urediti, odnosno čaka, da bi na vse to pozabili. Še slabše: namesto ponuditi spravo, dela nove krivice, nova obrekovanja.

V nameri, da bi morišča čim manj ali sploh ne govorila o neprijetnih dejstvih, o krivicah, današnja oblast skuša to področje dobiti pod lastno kontrolo. Zadnje na tem področju je ZAKON O GROBIŠČIH. V tem zakonu sta dve določili, ki to dokazujeta.

Določilo, kakšni napisi so na teh moriščih dovoljeni. Zakon določa, da morajo obsegi kot prvo definicijo za pokopane ŽRTVE VOJNE... Ta označba v Rogu, na Teharjih je 100% laž, ker ti naši pokojni so izključno žrtve revolucije in ničesar drugega. Namen oblasti je jasen: zakriti prave krivice.

Drugo določilo je še bolj perfidno, naravnost podlo. V tem najslabšem zakonu RS je zapisano: „NA VOJNIH GROBIŠČIH NISO DOVOLJENE OZNAČBE, BESEDILA ALI SIMBOLI, KI POVELIČUJEJO IN SLAVIJO PRIPADNOST ALI SODELOVANJE OKUPATORJU“ Nihče, nobena organizacija ni imela nikdar najmanjšega namena niti

Nad. na 6. str.

Slovenski in hrvaški pravni strokovnjaki

V zdraviliškem kompleksu v Šmarjeških Toplicah se je začel informativni sestanek slovenskih in hrvaških pravnih strokovnjakov zunanjih ministrstev obeh držav, na katerem bo Hrvaška Sloveniji prvič uradno predstavila namero o razglasitvi izključne ekonomske cone (EEZ) oziroma o širitvi jurisdikcije na Jadranu. Slovensko delegacijo vodi vodja pravne službe na MZZ Meta Bole, v delegaciji pa je tudi glavni svetovalec MZZ za pravne zadeve Miha Pogačnik. Hrvaško delegacijo vodi načelnica oddelka zunanjega ministrstva za mednarodno pravne zadeve Andreja Metelko-Zgombič.

V hrvaški delegaciji so tudi predstavniki ministrstva za promet in zveze ter urada za ribištvo.

Izhodišča Slovenije na pogajanjih bodo: da ima Slovenija izhod na odprto morje, s tem pa tudi pravico do razglasitve EEZ; da je za razglasitev kakršnekoli cone na Jadranu potreben sporazum vseh zainteresiranih držav; da bi enostranska razglasitev EEZ s strani Hrvaške lahko prejudicirala potek meje na morju s Slovenijo ali morskih pasov; pa tudi, da bi bilo ekološko varovanje Jadrana kakovostnejše, če bi se izvajalo v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi državami na Jadranu.

Uradna Ljubljana se zavzema, da bi se problematiko varstva Jadrana z vidika ekološke in ribolovne zaščite reševalo na večstranski ravni, v okviru Jadransko-Jonske pobude, konference EZ o Sredozemlju, ki bo novembra v Benetkah, pa tudi s sodelovanjem Slovenije na hrvaško-italijanskem delovnem omizju o EEZ. Ljubljana se tudi zavzema za oblikovanje skupne ribiške zaščitne cone, ki bi bila stvar vseh držav ob Jadranskem morju.

Prvič je predlog o vzpostavitvi EEZ marca omenil hrvaški predsednik Stipe Mesič, ki pa je takrat trdil, da gre za njegovo osebno mnenje.

Da namerava EEZ Hrvaška razglasiti to jesen, pa je 1. avgusta napovedalo hrvaško ministrstvo za kmetijstvo. Zagreb sicer od takrat vztraja, da odločitve o razglasitvi EEZ niti kake druge cone, ekološke ali ribiške, še ni sprejel, da pa ima do razglasitve teh con pravico v prizadevanjih za ekološko zaščito morja in zaščito ribjega fonda v njem ter da šele razmišlja o širitvi jurisdikcije na Jadranskem morju. Vztraja tudi, da ima pravico EEZ razglasiti enostransko, čeprav zagotavlja, da se bo o tem pogovarjala z zainteresiranimi državami in EZ.

Predsedstvo hrvaške Akademije pravnih znanosti je sicer dan pred sestankom v Šmarjeških Toplicah objavilo mnenje, da ima Hrvaška na podlagi mednarodnega prava (konvencije ZN o pomorskem pravu) in notranjega prava in brez predhodnih mednarodnih dogovorov polno pravico enostransko razglasiti EEZ. Namestnik hrvaškega zunanjega ministra Ivan Šimonovič je v ponedeljek sicer povedal, da se Zagreb zavzema, da bi se ob robu sestanka odbora za ribištvo Sveta ministrov EU, ki bo 22. in 23. septembra v Bruslju, sestali tudi vodje delegacij vseh jadranskih držav na pogovorih o skupni strategiji razvoja in ohranitvi Jadranskega morja. Dejal je tudi, da je po mnenju Hrvaške ohranitev Jadrana pomembna tudi z ekološke strani, širjen-

Varuhi zločina

TONE GORJUP

Spomnil sem se neke primerjave iz let, ko je bil komunizem še na višku svoje moči. Razlika med vzhodom in zahodom je bila v tem, da je bilo vodilo zahodnega sveta kapital, vzhodnega pa oblast. Na neki točki se kapital in oblast srečata. Komunisti so imeli oblast, pridobljeno z revolucijo, zato so razpolagali tudi s kapitalom. Zahod je imel kapital, ta pa je postavljala oblast.

Če se vrnemo v slovenski prostor in našo komunistično preteklost, lahko pritrđimo, da so vodilni komunisti razpolagali tudi s kapitalom. Na oblast pa niso prišli z njim, ampak z zločinom. Te dni se naprimer spominjamo turjaške tragedije in zmagoslavne bitke. Minulo nedeljo se je na gradu zbrala velika množica, da bi molila za pobite, med katerimi so bili tudi nemočni ranjenci. To nedeljo se bodo tam zbrali napadalci in slavili svojo zmago ne le na Turjaku, ampak tudi na Grčaricah, kočevskem procesu, številnih medvojnih likvidacijah in povojnih pobojih. Med njimi bodo tudi tisti revolucionarji, ki že desetletja prejemajo krvav denar.

Vprašanje medvojnih in povojnih pobojev je za nekatere stvar svetniških procesov, za tiste, ki so na tem gradili svojo kariero in oblast, pa je to stvar zanikanja. Čeprav smo v demokratični državi in z vseh strani silijo na dan okostja, pri nas po njihovem mnenju ni bilo komunističnih zločinov. Ker mnogi še danes uspešno zanikajo ta vprašanja, jih lahko označimo kot varuhe zločinov. Tako se nam postavlja

vprašanje, kako naj vodi nekako etično komisijo nekdo, ki ga smemo imenovati varuha zločinov z veliko začetnico.

Tudi sodni sistem, ki je v svobodni državi zmožel le en proces proti domobranskemu zločincu, ki pa to ni bil, še naprej ostaja zvest varuh zločina, ki je omogočil in še omogoča oblast tistim, ki ne poznajo kulture srca.

V takem ozračju pred nas prihaja nedeljski referendum o omejevanju nedeljskega dela. Kapital se nikoli ni menil za kulturo srca, ne za socialna vprašanja. Kot kaže, tudi odgovorni v državni upravi niso želeli urediti tega področja in zdaj puščajo proste roke kapitalu, ki jih vzdržuje na oblasti. Tudi socialni partnerji niso našli ustrežne rešitve, ker je pogovore vodila moč kapitala, na pa zdrava pamet, še manj čut do sočloveka.

Nekaj let nazaj sem se pogosto ustavljal v manjši trgovini in po službi nakupil nujne stvari. To se je končalo, ko je Veliki trgovec pogoltnil množico tovrstnih prodajal in na široko odprl svoje svetišče nedeljskim obiskovalcem in jim začel oznanjati Coca-Cola filozofijo. Stres delovnega tedna naj bi premagali z edino željo po „imeti“. Kapital ne pozna dneva počitka, ne dopušča premišljene razsodnosti, še manj pa gradi poti do sočloveka, kaj šele do Boga.

V tem smislu dan, ki naj bi ga imeli za Gospoda, za nedeljsko kosilo, za pogovor z možem, ženo, za igro z otroki, za nedeljski izlet, za obisk sorodnikov, ostarelih in bolnih v svetu kapitala ne obstaja. Vendar

Cerkev in Planinsko društvo o vrhu Triglava

Ljubljanski nadškof in metropolit Franc Rode se je na srečanju s predsednikom Planinske zveze Slovenije (PZS) Francem Ekarjem med drugim pogovarjal o prizadevanju Planinske zveze za skrbništvo nad vrhom Triglava in Aljaževim stolpom.

Ekar je Rodetu predstavil tudi priprave na proslavitev 110-letnice PZS.

V zvezi s skrbništvom vrha Triglava, ki ga je za pet goldinarjev odkupil triglavski župnik Jakob Aljaž, na njem postavil stolp in oboje nato podaril Slovenskemu planinskemu društvu, je Rode zagotovil, da bodo v Nadškofijskem arhivu ponovno pregledali, ali je kje ohranjena kupoprodajna pogodba. Če kupoprodajne pogodbe ne bodo našli, pa bo nadškofija kot denacionalizacijska upravičenka pristojni upravni enoti dala pobudo za čimprejšnjo odmero funkcionalnega zemljišča. Skladno z zakonom o denacionalizaciji pa bo Planinska zveza nato lahko prevzela skrbništvo nad vrhom Triglava in Aljaževim stolpom.

KRIŽ NA TRIGLAVU?

Ljubljansko Delo pa je pod tem naslovom 22. septembra objavilo hud napad na slovensko Cerkev, ki ji očita pohlepnost in goljufije. Za zgled prinašamo nekaj misli iz tega uvodnika:

Vrh Triglava v lasti Cerkve? Cerkev se počasi, a zanesljivo polasča nekaterih glavnih simbolov slovenstva: Triglava, Triglavskega narodnega parka s slapom Savico, kjer naj bi se po Prešernu zgodila zadnja epizoda nasilnega pokristjanjevanja, blejskega otoka itd, piše Boris Jež.

Cerkveni arhivi so še mnogo hujša packarija kot udba.net. Znano je, da so v srednjem veku celi bataljoni menihov sistematično ponarejali gore dokumentov v prid Cerкви in njenih gmotnih interesov, tako da je po oceni zgodovinarjev celo do 90 odstotkov tedanje pisane zgodovine falsificirane. Gre za poskus, da bi se tudi na simbolni ravni amputiralo univerzalne vrednote, v katere drsi slovensko prebivalstvo - in ki niso nujno identične s trenutnimi stališči slovenske katoliške cerkve, z Rodetovimi ali s Stresovimi, saj je vseeno.

pridejo trenutki, ko ti noben denar ne nadomesti ljubečega objema, stiska roke, besede tolažbe. Kapital se na to ne ozira. Zato na dan počitka gleda kot na izgubo, in želi v svoji pohlepnosti izkoristiti kar največ ljudi, ki jih boj za preživetje sili v pobiranje drobtin iz bogatinove mize. Trenutna oblast kot kaže ni sposobna vzpostaviti socialnih mehanizmov,

saj gradi predvsem na kapitalu. Veliki trgovec pa v posmeh vsem priporoča glasovanje po vesti in zraven grozi s kaznijo, če bi si kdo drznil zmanjšati njegov zaslužek. Njegovo vodilo ni „delaj s srcem“, ampak delaj za moj denar.

Za posameznika, družine ali narod, ki si za izhodišče svojega ravnanja izbere kulturo srca, ima

Nad. na 6. str.

VOJNI SPOMINI

EMIL COF _____ (8)

SEDMA VEČDNEVNA AKCIJA

09. 01. 1945: V Šentvidu smo imeli konferenco z Oberst Nickelom.

10. 01. 1945: S celim bataljonom smo odšli iz Stične in Velikega Gabra preko Male Loke do Račjega Sela; brez stika s partizani. V Stični in Velikem Gabru so ostali po en vod iz vsake čete.

11. 01. 1945 smo nadaljevali akcijo preko Brezovca do Rodne in

12. 01. 1945 nadaljevali do Lukovke. Ves čas brez stika s partizani.

13. do 17. 01. 1945: Nimam nobenih zapiskov v privatnem notesu. Ne spominjam se, kako smo nadaljevali akcijo in kdaj smo se vrnili v Stično in Veliki Gaber.

OSMA VEČDNEVNA AKCIJA

18. 01. 1945: Dopoldne smo prevzeli strelivo. Ob 13. pa smo s celim bataljonom odšli v akcijo preko Gabrovščice do Lese, kjer smo prenočili. V Stični in Velikem Gabru so ostali po en vod iz vsake čete.

19. 01. 1945: Prešli smo reko Krko in nadaljevali pohod preko Zagradca, Kamnega vrha in Svete Katarine do Gradenca, kamor se je zaletela partizanska patrula, ki pa se je po kratkem spopadu brez rezultata umaknila.

20. 01. 1945: Nadaljevali smo pohod do Bugdanje vasi, kjer so partizani od daleč s svetlečimi zrnji zažgali dvojni kozolec. Ogenj smo pogasili. Na srečo ni bilo vetra. Če bi bil veter, bi se ogenj lahko razširil na vso vas.

21. 01. 1945: Dopoldne so partizani napadli vas Veliko Lipje, kjer je bila na položaju samo težka četa 4. udarnega bataljona (Višnjegorskega), zaščiten z enim vodom 39. čete. Vsi so se umaknili na naše položaje okoli Bugdanje vasi. Mi smo zadržali partizane s strelji minometalcev naše težke čete. Ponoči je bil hud mraz. Vse področje kjer se je odvijala akcija, pa je bilo močno zasneženo.

22. 01. 1945: Dopoldne je prišel Schumacher z 31. četo, ne vem katerega bataljona. Ob 11. uri smo preko vrhov nadaljevali akcijo v smeri proti Laščam nad Dvorom. Prgnali smo nekaj partizanskih zased. Pri zadnji smo se udarili s partizanskim udarnim bataljonom. Bila je huda borba. Pričelo nam je že zmanjkovati streliva. Na srečo tudi partizanom, ki so se pričeli umikati. V zadnjih trenutkih borbe, ob 14.30 uri, sem bil ranjen v nogo, kar mi je onemogočilo, da bi hodil. Takoj za menoj pa je prejel kroglo v glavo Hauptmann Schumacher in obležal mrtev. Borba je bila z umikom partizanov končana in naš bataljon se je preko Žužemberka vrnil v Stično in Veliki Gaber.

Jaz pa sem na muli težke čete na tovornem sedlu odjahal do Žužemberka, kjer sem presedel na sanitetni avto, s katerim sem prispel v noči med 22. in 23. v Stično. V ambulanti sem bil kot zadnji od pripeljanih ranjencev - na mojo prošnjo - pregledan in strokovno previt ter tam ostal vso noč.

23. 01. 1945: Poročniku Stanetu Bitencu sem oddal zaupna pisna navodila za postopek ob koncu vojne, katera mi je svoječasnno izročil polkovnik Mirko Bitenc, pomočnik poveljnika Jugoslovanske vojske v Sloveniji, generala Ivana Prezlja -Andreja. Tu naj omenim, da sem se v teku let 1944/45 z Bitencem trikrat tajno sestel. Prvič me je obvestil o nastanku Narodnega odbora za Slovenijo in povabil, da ga priznam; drugič sem mu dal pisno prisego vdanosti in poslušnosti imenovanemu odboru in jugoslovanskemu kralju Petru II; tretjič mi je izročil osebno legitimacijo NOŠ (Narodni odbor za Slovenijo) - v slovenščini in angleščini (glej faksimile), ter mi dal omenjena pisna navodila.

S tem je bila praktično doba mojega poveljevanja bataljonu končana.

V BOLNICI

24. 01. 1945: Prepeljan sem bil v vojaško bolnico v Mostah v Ljubljani, kjer sem ostal interniran. Na rentgenu so ugotovili, da je napočena tibija leve noge in da se več drobcev od krogline srajčice nahaja v zgornjem zglobo med tibijo in perone-

jem; jedro kroglice pa je ostalo v mesu. Najprej sem dobil na levo nogo šino; nekaj dni pozneje pa gips. V bolnici sem ostal do 16. 02. 1945 in prešel na ambulantno zdravljenje.

22. 02. 1945 so mi z noge sneli gips.

04. 03. 1945 pa sem bil definitivno odpuščen iz bolnice.

PROTI KONCU VOJNE

Poveljstva bataljona nisem več prevzel. Opravljal sem razne posle po navodilih organizacijskega štaba domobranstva. Nekaj zadnjih tednov pred koncem vojne pa sem bil zvezni častnik med domobranskim štabom in nemškimi poveljniki policije za Ljubljansko pokrajino, žandarmerijskim majorjem dr. Dippelhoffferjem. Z njim sem večkrat obšel razne postojanke in borbene linije, med Kostanjevico in Kočevjem. 24. 04. 1945 ob 15.30 uri smo, na primer, doživeli pri Žužemberku napad Titovih letal. Niso napravila velike škode, razen da so z bombami zadeli pet hiš. Vendar so drobci njihovih bomb leteli preko glav tudi nam, ki smo se iz previdnosti pravočasno zatekli v obstoječe strelske jarke.

V noči med 07. in 08. majem 1945 sem se med Grosupljem in Škofljico ločil od dr. Dippelhoffferja, ter pričel zbirati domobranske enote in posamezne domobranci, ki so se umikali iz Dolenjske, Suhe Krajine in od Kočevja, ter jih pripeljal na Ljubljansko barje.

Nadaljevanje prihodnjič

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENIJA BO IZDELOVALA LETALA

Ministrica za gospodarstvo Tea Petrin in direktor podjetja Pipistrel Ivo Boscarol sta položila temeljni kamen za izgradnjo nove tovarne letal podjetja Pipistrel. Nov objekt s skupno uporabno površino 2000 kv.m, kjer bodo proizvodna hala za letala, hangar in upravni del, bo predvidoma zgrajen do marca 2004, v njem pa bo zaposlenih 20 ljudi.

POTNIH LISTOV NE BODO ZAMENJAVALI

Prvega oktobra 2003 se izteče rok za države članice ameriškega programa Visa Waiver (VWP), ki državljanom teh držav omogoča turistični ali poslovni obisk ZDA do 90 dni brez vizuma, do katerega morajo imeti strojno čitljive potne liste. Slovenija, ki je skupaj s 27 državami članica tega programa, ta pogoj v celoti izpolnjuje. ZDA so določile tudi rok 26. oktober 2004, ko bodo morale države članice VWP začeti izdajati potne liste, ki bodo vsebovali biometrične identifikacije podatkov. Vključitev teh podatkov bo obvezna za potne liste, ki bodo izdani po tem datumu, zato tudi ta ameriška zahteva ne bo pomenila, da bi bilo potrebno že izdane slovenske potne liste zamenjati. Slovenski potni listi bodo ostali v veljavi vse do izteka njihove veljavnosti.

GLASBA JE ENA

Cankarjev dom je gostil koncert orkestra Izraelske filharmonije, po mnenju poznavalcev trenutno enega najboljših orkestron na svetu. Z njim je v Ljubljano prišel sloviti Zubin Mehta, ki je orkestru prvič dirigiral leta 1961, ko sta bila oba stara 25 let, od leta 1969 je njegov glasbeni direktor, leta 1981 pa je njegovo imenovanje postalo doživljenjsko. Na dirigentovo željo je kot solistka nastopala slovenska mezzosopranistka Marjana Lipovšek.

Ob 75-letnici radia in 45-letnici televizije pa je na centralnem stadionu za Bežigradom nastopila trenutno najbolj vroča slovenska skupina Siddharta. Glede na prodane vstopnice je nogometni stadion napolnilo okoli trideset tisoč ljubiteljev mračnega melodičnega rocka, prepletenege z zvoki simfoničnega orkestra RTV Slovenija pod vodstvom južnoafriškega dirigenta Davida de Villiersa.

PO SVETU

POGREBNE SLOVESNOSTI NA ŠVEDSKEM

Spominske slovesnosti za umorjeno švedsko zunanjo ministrico Anno Lindh se je udeležilo več kot 1300 gostov, med njimi 80 visokih predstavnikov iz tujine. Spomenu ministrice so se poklonili tudi vodje diplomacij večine evropskih držav, med njimi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel. Slovesnost je vodil švedski premier Göran Persson, ki je v govoru

dejal, da je še vedno težko sprejeti misel, da Anne Lindh ni več. Lindhovo so pokopali v ožjem krogu družine in prijateljev. 46-letna Lindhova je umrla 11. septembra, dan po tem, ko jo je v neki veleblagovnici v Stockholmu z nožem večkrat zabodel nek moški. Švedska policija je prijela 35-letnega osumljenca, ki mu je sodišče na zahtevo tožilstva za en teden podaljšalo preiskovalni pripor.

SLOVENC I IN ŠPORT

USPEHI S SAMOSTRELOM

V streljanju s samostrelom na 10 metrov, ki je potočal v belgijskem Zvevegemu, so slovenske predstavnice dosegle izjemen uspeh, saj so v ekipni konkurenci s končnim izidom 1157 krogov osvojile drugo mesto. V posamični konkurenci se je v finale najboljšo osmerice uvrstila Prednikova (481), ki je nato osvojila šesto mesto, Stolnikova je bila deveta, mesto za njo pa je končala Oražem-Vrščeva. - Tudi moški so prinesli domov nekaj odličij. Robi Markoja je osvojil naslov svetovnega prvaka na 30 metrov kleče. Markoja je nastreljal 295 krogov, kar je tudi nov svetovni rekord. Z enakim rezultatom je tretje mesto osvojil še en Slovenec Izidor Hreščak, med njiju pa se je vrnil Nemeč Herman Plotz. Markoja (673 krogov) je odličje osvojil tudi v skupnem seštevku klečečega in stoječega položaja, kjer je bil od njega boljši le Rus Sergej Cedrin (674).

PADALCI NA NAJVIŠJI STOPNIČKI

Slovensko padalstvo je doživelo veliko veselje na svetovnem prvenstvu v francoskem Gap-Tallardu, ko je 33-letni Kranjčan Roman Karun postal svetovni prvak med posamezniki v skokih na cilj, njegov uspeh pa je dopolnila Irena Avbelj, ki je osvojila kar dve srebrni kolajni. Eno v figurativnih skokih, drugo pa v kombinaciji figur in skokov na cilj, kjer je zasedla šesto mesto. Slovenska moška padalska ekipa v skokih na cilj pa je ponovila uspeh izpred dveh let iz Granade in spet osvojila naslov svetovnega prvaka. Roman Karun, Uroš Ban, Senad Salkič, Domen Vodišek in Borut Erjavec so imeli po osmih serijah vsega 14 kazenskih centimetrov ter osvojili naslov pred Rusi in Čehi.

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Likvidacije na podeželju

Spomladi 1942 je bila revolucija na tem, da propade. Zato so revolucionarji posegli po terorju. Tedaj so prišli tudi na vrsto komunistični zavezniki, krščanski socialisti in sokoli, ki so začeli trumoma izginjati. Teh jih je bilo pobitih nad 1000. Seveda pa so bili v glavnem pomorjeni katoliški prebivalci vasi. Po zapiskih naj bi tedaj bilo pobitih nad 3000 ljudi. Glavna grobišča iz tistih dni so bila Gorjanski gozdovi, jama v Suhorju, pri Litiji, na Krimu, Krimska jama, Boncarjev klanec (cigani), Klevavež in vrsta drugih.

Po odkopanih truplih so pozneje lahko ugotovili, da so bili pred smrtjo grozovito mučeni. Mučenje je bila metoda zastraševanja. Ljudi so likvidirali s streljanjem, s koli, krampi alio noži, z metanjem v ogenj itd.

Ubuili so učiteljico Ivanko Novak, nosečo, župana Biulca Janeza in sinova, V začetku 1043 je bil ubit Lojze Grozde, Ovniček Franc, skoraj vsa družina

Kozinovi s pohabljenim sinom vred, družina mavsarjevih, 13. junija 1942 so mučili in ubili hinjskega kaplana Novaka in učiteljico "ebulj, Mulca je dala ubiti njegova hči. Župana Bastiča v Horjulu, Mravljetove z Brezovice, Pogačnika v Polju, in še veliko drugih.

Več je o tem opisano v "rnih bukvah, ki so polne najstrašnejših pripovedovanj in opisov odkritih trupel.

Posebej so še poboji slovenskih duhovnikov, ki so jih želeli odstraniti, ker so vedeli, da odsvetujejo domačinom vstop v partizane.

Teror je tedaj zavladal nad Slovenijo, predvsem po Dolenjskem in Notranjskem. Vsem so očitali izdajstvo, dudih pa sploh niso zasliševali in njih kar tako pobili. Partizanski poeljniki so svojim podrejenim dovolikli, da lahko pobijajo, kogar se jim zdi.

Tako ni čudno, da so se prestrašeni in obupani ljudje po vaseh začeli sami braniti.

PISALI SMO PRED 50 LETI

NOVA ZMAGA BELO-ZELENIH

V nedeljo je nogometno moštvo moštvo SFZ po napeti borbi premagalo v San Justu tamošnje domačine z izidom 2:1. SFZ je drugi polčas igralo samo z devetimi igralci. Gole je dal Marjan Skvarča, Gerkman Franc pa je ubranil enajstmetrovko.

KONCERTNI NASTOPI

Franja Golob je nastopila 24. avgusta v Gran teatro Broadway pri koncertu, ki ga je pripravila Asociacion Wagneriana s sodelovanjem pevskega zbora, velikega simfoničnega orkestra in solistov.

MLADINSKI DAN V LANUSU

Sv. mašo na prostem je imel župnik Anton Orehar. Nato je blagoslovil igrišče in vso slovensko naselbino Villa Eslovena.

Tekme so otvorili naraščajniki s tekom na 100 m. Zmagal je Marjan Gril. Pri starejših je na 100 m zmagal Ludvik Šmalc, drugi je bil Črnak Jože V teku na 360 m je zmagal Tušek Jože, na 1250 m Jernej Tomazin. Skok v višino Jože Prijatelj, met krogla Mlan Magister, met diska Milan Magister. Popoldan je bila nogometna tekma med SFZ in Mladiskim domom Ramos Mejia. Zmagala je SFZ s 3:1.

Popoldne je nad 500 gostov posedlo za mize. Uspeh prireditve je bil dosežen, saj bodo vsi stroški prireditve in ureditve zemljišča kriti.

GOSPA MINISTRICA

To predstavo SOVE je režiral Stanko Jerebič, sceno pa je izdelal Petkovšek. Poleg Jerebiča so igrali še Vombergar, Krištof, Lipušček, Česarek, Zajc, Juvačič in Kadivec. Glavno vlogo je pri ženskah imela Ema Blejc, igrale so še Brandsteterjeva, Zajčeva, Štajdoharjeva, in Vombergarjeva.

Pred predstavo je bilo sporočeno, da je morala revija Oder zaradi finčnih težav prenehati.

MM

Svobodna Slovenija št 38, 24. septembra 1953

ESLOVENIA, MI TIERRA

Los años setenta

La presión alemana se sintió con mayor fuerza después del año 1870. El partido liberal alemán consiguió la mayoría en el consejo comercial de Kranj en el año 1875. En el año 1877 lograron la mayoría en el parlamento regional.

La presión por parte del gobierno se ejercía principalmente sobre el personal administrativo. Los únicos que no dependían directamente del gobierno eran los sacerdotes.

La designación de los empleados públicos en las regiones eslovenas era parte de la estrategia alemana. Los cargos más elevados los conseguían los alemanes. En la región de Primorje estaban reservados para los italianos. Los administrativos de origen eslovenos ocupaban los puestos del interior de Austria.

En cuanto al ámbito escolar podemos decir lo siguiente. La función de las escuelas era la de formar ciudadanos correctos (léase obedientes), que no estuvieran bajo el influjo de las ideas de la revolución francesa. En la región de Carintia y en la de Estiria las escuelas tuvieron un marcado tinte alemán. No ocurrió lo mismo en la región de Carniola. Hasta fines del siglo XIX no existía ninguna escuela pública eslovena en Carintia. Gorica también tuvo que esperar mucho tiempo para poder conseguir una escuela eslovena, ya que el municipio estaba en manos de los italianos. El liceo de Kranj pasó a ser bilingüe durante el mandato de Hohenwart. Los informes anuales aparecían también en idioma esloveno. El gobierno liberal logró que la institución educativa dejara de ser bilingüe y que la enseñanza fuera impartida solamente en idioma alemán. Cuatro años más tarde el liceo dejó de funcionar. Este hecho fue interpretado como la venganza de los alemanes por la victoria eslovena en Kranj.

Los docentes ejercían un papel fundamental. Al mejorar su situación económica y no tener que recurrir a otros trabajos para subsistir, como lo habían hecho anteriormente, muchos engrosaron las filas de los liberales alemanes.

Seminar za izseljenske novinarje

V Ljubljani se je v torek, 23. septembra, začel izobraževalni seminar za izseljenske novinarje, ki bo trajal do 29. septembra, udeležilo pa se ga bo 14 novinarov in novinarjev iz ZDA, Kanade, Argentine, Avstralije, Švedske, Bosne in Hercegovine ter Srbije in Črne gore Seminar pripravljata urad za Slovence v zamejstvu in svetu in urad vlade za informiranje. Iz Argentine se ga je udeležil časnikiar Tone Mizerit.

Delovno srečanje, ki postaja že tradicionalno, poteka vsako drugo ali tretje leto, udeležujejo pa se ga izseljenski novinarji, ki v svojem okolju prek različnih medijev - od klubskih glasil in radijskih oddaj do internetnih strani in televizije - skrbijo za informiranje, medsebojno povezovanje in ohranjanje etnične identitete med slovenskimi rojaki. Udeleženci seminarja naj bi obnovili svoja novinarska znanja in veščine in obiskali ustanove, pomembne za njihov boljši stik z domovino, tudi nekatera ministrstva. Prav tako naj bi obiskali slovensko manjšino v Avstriji in na Madžarskem.

Nad. s 4. str.

dela prost dan, pa naj bo to nedelja ali praznik, poseben pomen. Omogoča pravljanje življenja, daje možnost, da si oddahnemo, si odpočijemo, predvsem pa, da se srečamo z Bogom, bližnjim in samim seboj. Pri tem pa velja evangeljsko načelo, da ni človek zaradi sobote, ampak sobota zaradi človeka, zato nekatera nujna opravila ne moremo črtati. "e pade vol v vod-

njak, ga bomo izvlekli. Tako nekateri poklici v službi bližnjega zahtevajo tudi nedeljsko delo.

V tem smislu velja prislunhiti povabilu komisije Pravičnost in mir, ki že dlje časa opozarja na ustavno sporno in moralno škodljivo ter nepotrebno splošno obratovanje trgovin ob nedeljah. Z udeležbo na nedeljskem referendumu pa imamo možnost, da omejimo, ne ukinemo, obratovalni čas trgovin ob nedeljah.

Radio Ognjišče

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE / Director: Valentín B. Debeljak / Proprietario: Asociación Civil Eslovenia Unida / Presidente: Alojzij Rezelj / Redacción y Administración: RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA / Telefon: (54-11) 4636-0841 / 4636-2421 (fax) / e-mail: esloveniau@sinectis.com.ar / debeljak@netizen.com.ar

Glavni urednik: Tine Debeljak ml. / Za Društvo ZS: Alojzij Rezelj / Sodelovali so še: Tone Mizerit, Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Emil Cof, Veronika Godec, Pavlina Dobovšek, Marko Vombergar. / Mediji: STA, Družina, Radio Ognjišče.

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 70, pri pošiljanju po pošti pa \$ 95; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države.

Čeke: v Argentini na ime „Eslovenia Libre“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L. / Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Correo Argentino Suc. 7
FRANQUEO PAGADO
Cuenta Nº 7211
R. Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 881153

MALI OGLASI

TURIZEM
Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814. E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu
H. Yrigoyen 2742 - San Justo
Tel. 4441-1264 / 1265

ZOBOZDRAVNIKI
Dr. Damijana Sparhaki - Zobozdravnica - Splošna odontologija - Belgrano 123, 6. nadstr. "4" - Ramos Mejia - Tel.: 4464-0474

ADVOKATI
Dr. Vital Ašič, Odvetnik Paraná 830, 5. nadstr. - Buenos Aires. Prijave na: Tel./faks: 4798-5153. e-mail: estudioasic@cpac.org.ar

DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar

Dr. Marjana Poznič - Odvjetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavallo 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@sfnanet.com.ar

Dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvjetniki - pone-deljek, torek, petek od 16. do 20. - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.
Dr. Lilijana Kožar, odvjetnica; Av. Corrientes 1250, 5º F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

Vemo, da ste nestrpni

Gotovo že težko pričakujete, da Vam tudi letos ponudimo

Podporni bon (rifo) Zedinjene Slovenije

Le še malo dni, pa nam boste lahko pomagali in tudi imeli možnost, da zadenete zanimive dobitke.

Turjaku v...

Nad. s 3. str.

z eno samo besedo omeniti okupatorja in njegovo pove-zavo z rojaki zasedenega ozemlja. Očividni namen tega določila je namigniti na krivdo kolaboracije. Oči-tek kolaboracije je pravni in družbeni nesmisel, ker je kolaboracija v svetu že pre-ko 130 let legitimna in tudi izvajana. To določilo, ki poméni po fizični smrti še moralni udarec nedolžnim žrtvam, naj bi odgovornim za zločin genocida napravil ta zločin manjši ali ga celo izbrisal, češ žrtve so bili krive. Proti takemu zakonu sta se uprli obe opozicijski stranki NSi in SDS; v znak protesta sta zapustili parla-

ment. Reakcija za ta podel zakon je bila tako velika, da se čuje, da bo zakon ostal mrtva črka. To je pre-malo, ta sramotni zakon mora biti umaknjen!

Tale spomenik v Mid-landu, Orlov vrh na Pristavi v Clevelandu, obeležje v Slovenski hiši v Buenos Ai-resu, so še vedno redki kra-ji, kjer se naših pokojnih domobrancev in drugih žr-tev revolucije spominjamo v okviru resnice in pravice.

Klanjam se spominu teh naših pokojnih rojakov. Doprinesli so narodu naj-večje, kar more človek dati, to je lastno življenje. Zaslužijo naš hvaležen spom-in. Mir z Vami domo-branci, vaški stražarji, čet-niki in premnogi naši civil-ni rojaki. Slava Vam!

OSEBNE NOVICE

Smrti: Umrli so: v Loma Hermosa (San Martin) **Jože Zihel** (85) in **Jože Škulj** (86), v Boulogne **Ivanka Belec roj. Rupnik** (76) in v Mendo-zí **Ivan Cad Krulc** (61).
Naj počivajo v miru!

OBVESTILA

SOBOTA, 27. septembra:
Redni pouk na Srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 28. septembra:
Stoletnica temeljnega kamna farne cerkve Santa Julia ob 19. uri (Av. J. B. Alberdi in Victor Martinez, Buenos Aires).

SOBOTA, 4. oktobra:
Proslava šolskih otrok na čast Antonu Martinu Slomšku v Slovenski hiši.

Športni dan Srednješolskega tečaja, v Našem domu v San Justo.
V Slovenskem domu v San Martinu efektivna tombola, ob 19.30.

Helena Klemenc razstavlja olja in akrile, v mali dvorani Slovenske hiše ob 20. uri, v priredbi SKA.

NEDELJA, 5. oktobra:
Mladinski dan na Pristavi.

Obletnica pri Svetogorski Mariji v cerkvi sv. Rafaela.
SOBOTA, 11. oktobra:
Redni pouk na Srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 12. oktobra:
47. obletnica v Našem domu v San Justo.

SOBOTA 18. oktobra:
Skupni izlet osnovnih šol v Glew.
Redni pouk na Srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 19. oktobra:
V Argentini materinski dan.

ZA SMEH

Peter vpraša Pavla: „Če bi se še enkrat rodil, kaj bi bil rad?“
„Konj.“
„Pa saj ne moreš biti dvakrat isto!“
„Ste že bili na pregledu sladkorja?“ vpraša zdravnik pacienta.
„Še ne, a so me enkrat na carini pregledali zaradi kave.“

OBVESTILO

Slovensko veleposlaništvo nam je sporočilo, da je slovenska izseljenska razstava v Emigrantskem hotelu podaljšana do 28. septembra. Vabimo vse rojake, da si jo ogledajo.

„Dan priseljencev“ je prestavljen na 27. in 28. september; ta dva dni bo imelo Slovensko podporno društvo Triglav v parku pred Hotelom stojnico s slovenskimi jedi.

Dosedaj je imela razstava že nad 3700 obiskovalcev, kakor tudi dosedanja predavanja nad 120 poslušalcev.

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI
23. septembra 2003
1 EURO 235,05SIT
1 U\$S dolar 204,80SIT

Sobota, 4. oktobra 2003
Slovenska hiša

SLOMŠKOVA PROSLAVA slovenskih šolskih otrok

09:30 v cerkvi sv. maša za žive in pokojne učiteljice in učitelje
11:00 skupni nastop vseh otrok slovenskih osnovnih šol

Slovenska pesem naj živi!

Vabi šolski odsek Zedinjene Slovenije

Slovenska kulturna akcija Helena Klemenc

razstavlja **olja in akrile**

v soboto, 4. oktobra ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše. Razstava bo odprta tudi v nedeljo 5. oktobra po maši do 12.30 ure.

„Ne umiram, v življenje stopam“

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi bolezni zapustila 14. septembra. v 76. letu starosti naša draga žena, mama, stara mama in sestra

Ivanka Belec roj. Rupnik

Zahvaljujemo se za obiske in tolažbo v bolezni: patru Ignaciu; g. Franciju Šenku, ki ji je v bolezni prinašal zakramente tolažbe; kakor tudi msgr. Juretu Rodetu in g. Franciju Cukjatiju za molitve, sveto mašo in pogrebne obrede. Hvala tudi vsem, ki ste jo kropili in spremljali na zadnji poti.

Žalujoci: mož Pavle, hčerka Marija, sin Pavle z družino, sestra Marija z družino, brat Jože in ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Hotedršica, Sv. Katarina

Bog! Naše upanje in ljubezen!
Bilo lepo je! Prelepo, skalilo srečo je slovo, slovo za nas najlepše zlo, spoznali smo, da te ne bo.

Vdani v Božjo voljo sporočamo, da je 11. septembra 2003 v 86. letu mirno zaspal v Gospodu naš ljubi oče, stari oče, praded, tast, svak in stric

Rajko Jože Škulj

Iskreno se zahvaljujemo delegatu dr. Juretu Rodetu za podeljene zakramente, molitve in tolažilne besede ob krsti ter vodstvo pogreba. Prav tako g. Šenku za pogoste obiske, misijonarju g. Petru Opeki, msgr. Mirku Gogali in župniku Walterju. Zahvala Janezu Petkovšku za prinašanje obhajila, Andreju Horvatu za vso pomoč in oporo, g. Jerebu za poslovilne besede ob krsti.

Iskrena hvala vsem, ki ste se poslovili od njega in nam bili v tolažbo.

Žalujoci:
sinova: **Jože** in **Marko**;
hčerke: **Irena, Marija, Magda** in **Monika**;
snahe: **Carmen** in **Marta**;
zetje: **Gabrijel, Lado** in **Marjan**;
vnuki: **Gabrijel, Veronika, Elizabeta, Tomaž, Martin, Sandra, Gabrijela, Ivana z družinami; Matija, Pavel, Carolina, Sonia, Joži, Marijana, Nikolaj, Luka** in **Marjan**;
pravnuiki: **Natalija, Matija, Pavel, Nadija, Eva, Luka, Facundo, Fiona** in **Saši** ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Bariloche, Slovenija.

**“ Posredujmo sadove skupnega delovanja ”
33. Mladinski dan na Pristavi**

5. oktobra 2003

Kosilo (golaž s špeclni) lahko rezervirate na telefona: 4628-5234 (Gaser) in 4661-1869 (Pavlovčič)

8:00 uri Začetek tekmovanj 11:30 uri Sveta maša
11:15 uri Dviganje zastav 13:00 uri Kosilo
18:30 uri Kulturni program
IGRA: “ Trije tički ”
(burka v dveh dejanjih)
Režija: Miha Gaser
Nato prosta zabava!
Sodeluje ansambel “BRATRANCI” in D.J.